

КОНЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ У БІБЛІЇ

У статті проаналізовано джерела, присвячені концепції творення у Святому Письмі. Звернено увагу на те, що середньовічний текст – текст поліфункціональний. Це стосується і найавторитетнішої книги Середньовіччя – Святого Письма. Актуальними домінантами концепції творення у ньому є сакральне походження творчого натхнення та сприйняття творчих здібностей людини як Божого дару. Досліджено проблему визнання найголовнішим для пророка не самопізнання, а пізнання Бога через слово його, сповнене благодаті.

Актуальними домінантами концепції творення у Святому Письмі є сакральне походження творчого натхнення: "І простяг Господь руку Свою, і доторкнувсь моїх уст та й до мене сказав: "Ось дав в твої уста слова Мої! Дивись, – Я сьогодні призначив тебе над народами й царствами, щоб виривати та бурити, і щоб губити та руйнувати, щоб будувати й насаджувати!" (1, Єр. 1: 9-10); сприйняття творчих здібностей людини як Божого дару. Незважаючи на те, що будь-яка творчість передбачає суб'єктивний акт індивіда, незалежність мислення, спонукає до самовираження, пізнання себе та навколишнього світу, у площині розгляду питання про творчість у Біблії варто зауважити те, що головне для пророка не самопізнання, а пізнання Бога через слово його, сповнене благодаті. На переконання П. Білоуса, книга сприймається як втілення Слова, отож стає святинею, джерелом Слова – божественного світла. Священний текст має трансцендентний характер, труд книжника набуває релігійного ореолу, азбука сприймається як вмістилище невимовних тасмниць [2: 148]. У "Євангелії від св. Івана" записано: "Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово. Воно в Бога було споконвіку. Усе через Нього повстало, і ніщо, що повстало, не повстало без Нього" (1, Ів., 1:1). Слово сприймається як першопричина творення, логос. На думку С. Аверинцева, Бог уводив сотворене у буття тим, що окликав речі, звертався до них, промовляв до них; і вони починали бути, тому що буття – це перебування всередині розмови, всередині спілкування [3: 487]. Об'єкт дослідження – Святе Письмо, а предмет – концепція творчості у ньому. Завдання дослідження полягає у з'ясуванні домінант концепції творення у Біблії.

У Святому Письмі поняття творчого натхнення тісно пов'язане із поняттями інспірованості, богонатхненності. Пророк, який виконує Божу волю, передає Богом нав'язані на нього думки у письмовій формі, не ідентифікує себе із автором, оскільки ним вважається Бог, а лише усвідомлює себе обраним посередником між світами реальним та ідеальним (вищим). Хоча пророка варто розглядати і як інтерпретатора почутого від Всевишнього, оскільки він – людина певної епохи та представник власної культури. Тому йому важко оминати все те, що він бачить на власні очі. Звідси – певне просвічування індивідуальності у тексті, написаному ним. Старозавітне божественне одкровення пророка Ісайї сповнене усвідомлення ним божественного походження дару пророкувати: "Господь Бог Мені дав мову вправну, щоб уміти зміцнити словом змученого, Він щоранку пробуджує, збуджує вухо Мені, щоб слухати, мов учні. Господь Бог відкрив вухо Мені, й Я не став неслухняним, назад не відступив" (1, Іс., 50: 4-5) чи "А Я – ось із ними умова Моя, говорить Господь: Мій Дух, який на тобі, та слова Мої, що поклав Я до уст твоїх, не уступлять вони з твоїх уст, і з уст нащадків твоїх, і з уст нащадків потомства твого, говорить Господь, відтепер й аж навіки!" (1, Іс., 59: 21).

Погляд на творчість у Святому Письмі можна трактувати як процес творення світу та людини у ньому, як процес творення умов існування цього світу та всього, що його населяє, як процес творення Святого Письма. Ці види творчості Всевишнього взаємопов'язані, оскільки процесу світотворення передуює слово, промовлене Богом. У Біблії створення світу як результат Божого слова-дії, сповненого премудрістю, згадується пророком Єремією, який вважає: "Своєю Він силою землю вчинив, Своєю премудрістю міцно поставив вселенну, і небо напнув Своїм розумом" (1, Єрем., 10: 12). Святий Августин у "Сповіді" говорить про момент творчого задуму створення світу: "Отже, ми бачимо створені Тобою речі тому, що вони існують, але ми бачимо це тому, що Ти їх бачиш, ми чуттями бачимо, що вони існують, духом бачимо, що вони добрі. Але Ти, Ти бачив їх створеними вже тоді, коли бачив, що їх треба створити. Сьогодні, коли наше серце одержало від Твого Духа поняття Добра, ми спроможні чинити добро" [4: 296].

Звісно, тільки людина творча здатна вплинути на вольову сферу іншої людини. Тому і помічників Бог обирає помірковано: "І дам пастирів вам згідно з серцем Своїм, і вони будуть пасти вас умінням та розумом" (1, Єр., 3: 15). Важливе значення у Святому Письмі приділяється не лише процесу творчості, а й головному творцеві всього, що існує – Богу: "Горе тому, хто з Творцем своїм свариться, черепок із земних черепків! Чи глина повість гончареві своєму: "Що робиш?" а діло його: "Ти без рук!" (1, Іс., 45: 9). Пророк Ісаїя на доказ своєї всетворчості писав: "Я, що світло формую та темність творю, чиню мир і долю творю, Я – Господь, Який робить це все!" (1, Іс., 45: 7) чи "Я землю вчинив і створив людину на ній, небеса Я руками Своїми простяг і про їхні зорі звелів" (1, Іс., 45: 12). Головне, що людина повинна

отримувати від творчого процесу, – радість та задоволення. У Біблії ідея захоплення від творчості втілена у слові Всевишнього: "Бо ось Я створю нове небо та землю нову, і не згадаються речі колишні, і не прийдуть на серце! Тож навіки радійте та тіштеся тим, що творю Я, бо ось Я створю Єрусалима на радість, а народа його – на веселість!" (1, Іс., 65: 17-18). Втіха від спасіння, можливого за дотримання настанов Євангелії, наявна у словах: "Завіщаю ж вам, браття, Євангелію, яку я вам благовістив, і яку прийняли ви, в якій і стоїте, Якою й спасаєтесь, коли пам'ятаєте, яким словом я благовістив вам, якщо тільки ви вірували не наосліп" (1, 1 Кор., 15: 1-2).

Несприйняття Закону може привести до важких для людини наслідків: "Якщо ти не будеш додержувати, щоб виконувати всі слова цього Закону, написані в цій книзі, щоб боятися того славного й страшного Ймення. Господа, Бога твого, то Господь наведе надзвичайні поразки на тебе та поразки на насіння твоє, поразки великі та певні, і хвороби злі та постійні" (1, Повт. Зак., 28: 58).

Середньовічний книжник відчував значну відповідальність перед Творцем. Тому його літературна свідомість була сформована під впливом власної віри. Слушним з цього приводу видається міркування архієпископа Ігоря (Ісиченка) про те, що Біблія внесла в літературну свідомість середньовічного книжника уявлення про культуру сакральної книги як збірника самостійних текстів, поєднаних інспіраційно (благодатним діянням на авторів натхнення Святого Духа), концептуально (показом провіденційної присутності Бога в людській реальності) та функціонально (через широкомасштабне використання в Церкві Святого Письма) [5: 301].

Оскільки сама праця книжника, який записував Боже слово, вважалася сакральною за походженням, відповідним мало бути і його ставлення до самого слова. Це особливе ставлення до написаного слова, увіковічення в ньому отриманих від Всевишнього настанов наявне ще в Старому Заповіті: "І написав Мойсей всі Господні слова та всі закони" (1, Вихід, 24: 4). Звичайно, що у свідомості людей, які вірили в істинність сказаного чи написаного, відбувався процес сприйняття християнського знання: "І взяв він книгу заповіту, та й відчитав у голос народів. А вони сказали: "Усе, що говорив Господь, зробимо й послухаємо!" (1, Вихід, 24: 7). Увага спрямована на функціональність пророчих слів, вираження та поширення ними християнської істини, призначення слова як виразника одкровення від Всевишнього, єдиного його творця, як написано у Святому Письмі: "І дав Він Мойсеєві, коли закінчив говорити з ним на Сінайській горі, дві таблиці свідчення, таблиці кам'яні, писані Божим перстом" (1, Вихід, 31: 18) та "І повернувся, і зійшов Мойсей із гори, – а в руці його дві таблиці свідчення, писані з обох їхніх сторін, – звідси й звідти вони були писані". "А таблиці – Божа робота вони, а письмо – Боже письмо воно, вирізьблене на таблицях" (1, Вихід, 32: 15-16). У цьому випадку Мойсей конкретизує творця Святого Письма, таким чином заперечуючи свою роль у його написанні. Дидактичне призначення слова, його спрямованість на інтелектуальну, моральну та релігійну форми свідомості наявні у зверненні Бога до Мойсея: "Вийди до Мене на гору, і будь там. І дам тобі кам'яні таблиці, і закона та заповідь, що Я написав для навчання їх" (1, Вихід, 24: 12).

У Святому Письмі зосереджений погляд на слово як на таке, що здатне змінювати, жити: "А коли Мойсей скінчив промовляти всі ці слова до всього Ізраїля, то сказав він до них: "Прикладіть свої серця до всіх тих слів, які я сьогодні чинив свідками проти вас, що ви накажете їх своїм синам, щоб додержували виконувати всі слова цього Закону. Бо це для вас не слово порожнє, – воно життя ваше, і цим словом ви продовжите дні на цій землі, куди ви переходите Йордан, щоб посісти її" (1, Повт. Зак., 32: 45-47). Мудрість для осягнення Божої творчості могла передаватись не лише Богом, а й від пророка до пророка: "А Ісус, син Навинів, був повний духа мудрості, бо Мойсей поклав свої руки на нього. І слухали його Ізраїлеві сини, і робили, як Господь наказав був Мойсеєві" (1, Повт. Зак., 34: 9). Це ж саме стосувалось і настанов: "Тоді Ісус збудував жертівника для Господа, Бога Ізраїлевого, на горі Евал, як наказав був Мойсей, раб Господній, Ізраїлевим синам, як написано в книзі Мойсеєвого Закону, – жертівника з цілого каміння, що над ними не підіймали заліза" (1, Єг., 8: 30).

У Новому Завіті символіку світла розгортає апостол Павло у Посланнях, розширюючи його до меж всезагального архетипу Слова Божого, мудрості і праведності [6: 558]. У Біблії наявна символіка світла: "Коли ж наша Євангелія й закрита, то закрита для тих, хто гине, – для невірних, яким бог цього віку засліпив розум, щоб для них не засяло світло Євангелії слави Христа, а Він – образ Божий" (1, 2 Кор., 4: 3-4) чи "Для моєї ноги Твоє слово – світильник, то світло для стежки моєї" (1, Пс., 119: 105). З. Лановик наголошує на тому, що світло – це перше, про що говориться на початку Біблії у контексті творчої діяльності Бога (у перший день Бог відділив світло від темряви) [6: 475]. Так само образи дощу й роси нерозривно пов'язані семантично із образом Слова Божого, співвідносяться з ним у тексті Біблії: "Бо як дощ чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напоїть і родючою вчинить її, і насіння дає сівачеві, а хліб їдцеві, – так буде і Слово Моє, що виходить із уст Моїх: порожнім до мене воно не вертається, але зробить, що Я пожадав, і буде мати поведження в тому, на що Я його посилав!" (1, Іс., 55: 10-11).

Слово також виконує і функцію зцілення у Біблії: "А коли настав вечір, привели багатьох біснуватих до Нього, – і Він словом Своїм вигнав духів, а недужих усіх уздоровив" (1, Мт, 8: 16) та відкриття істини: "Завіщаю ж вам, браття, що Євангелія, яку я благовістив, – вона не від людей. Бо я не прийняв, ні

навчився її від людини, але відкриттям Ісуса Христа" (1, Гал., 1: 11). Його дотримання здатне подарувати людині щастя. Хоча вибір завжди залишається за тим, хто його сприймає: "Нехай книга цього Закону не відійде від твоїх уст, але будеш роздумувати про неї вдень та вночі, щоб додержувати чинити все, що написано в ній, бо тоді зробиш щасливими дороги свої, і тоді буде щастити тобі" (1, Єр., 1: 8). Як записано в Книзі пророка Єремії, не лише окрема людина може стати щасливою, а й увесь богообраний народ. У біблійному тексті до Єрусалиму звертається Бог: "Дорога твоя й твої вчинки тобі це зробили, це лихо твоє: бо гірке, бо торкнуло воно аж до серця твого..." (1, Єр., 4: 18).

Тому важливе значення у Святому Письмі приділяється не лише процесу творчості, але й головному творцеві всього, що існує – Богу: "Горе тому, хто з Творцем своїм свариться, черепок із земних черепків! Чи глина повість гончареві своєму: "Що робиш?" а діло його: "Ти без рук!" (1, Іс., 45: 9). Пророк Ісаїя як доказ всетворчості Всевишнього, писав: "Я, що світло формую та темність творю, чиню мир і недолю творю, Я – Господь, Який робить це все!" (1, Іс., 45: 7) чи "Я землю вчинив і створив людину на ній, небеса Я руками своїми простяг і про їхні зорі звелів" (1, Іс., 45: 12). Благодать для виконання будь-якої справи надсилається від Бога до пророка.

Апостол Павло називає благодаттю поширювати отримане від Бога знання: "Мені, найменшому від усіх святих, дана була оця благодать, – благовістити поганам недосліджене багатство Христове, та висвітлити, що то є зарядження таємниці, яка від віків захована в Бозі, Який створив усе" (1, Еф., 3: 8-9). У посланні до ефесян апостол Павло вказує на творчу функцію промовленого слова, його благодатний вплив: "Нехай жодне слово гниле не виходить із уст ваших, але тільки таке, що добре на потрібне збудування, щоб воно подало благодать тим, хто чує" (1, Еф., 4: 29). Це творче слово має передаватись із уст в уста, щоб передати благодать багатьом. Тому поняття творчості взаємопов'язане із поняттям повторення, яке було властиве Середньовіччю. Як стверджує С. Черноіваненко, ця "життєва установка на повторення", це осмислення свого (чи чужого) життєвого шляху як повторення шляху, колись вже пройденого кимось із учасників сакральної чи земної історії, глибоко риторичні за своєю суттю. Чужий життєвий шлях стає "готовим словом", "текстом-зразком", на який орієнтується людина Середньовіччя [7: 142]. Пророк, подаючи сакральну історію, komponує її події у текстовій формі, зорієнтований на їхнє сприйняття та подальше розуміння іншими як наслідок переказу, повторення. Але існує проблема сприйняття творчого слова (творчого, оскільки воно здатне "створити" нову свідомість – свідомість християнина). Лише людина мудра, яка свідомо налаштована на сприйняття істини, здатна зрозуміти цю істину, прийняти слово: "Слово Христове нехай пробуває в вас рясно, у всякій премудрості. Навчайте та напоумляйте самих себе! Вдячно співайте у ваших серцях Господеві псалми, гімни та духовні пісні!" (1, Кол., 3: 16). Відповідальність за слово відчуває і пророк, оскільки розуміє його сакральний дидактичний потенціал та власну обраність: "Зрештою, браття мої, радійте у Господі! Писати вам те саме не просто мені, а для вас це навчальне" (1, Фил., 3: 1).

Як зазначає З. Лановик, за час побутування людства Біблія здобула визнання не тільки як релігійна книга християнства, а як складний духовно-культурний феномен людства. Хоча вона має текстову природу, ніхто з літературознавців світу не вважає її художнім твором і не прирівнює до зразків літератури, беручи до уваги низку особливостей, не властивих для літературних творів. Текст літературного твору є втіленням художнього світу митця, що створив його, а текст Біблії – втілення екзистенційного світу [6: 16]. Кожен із пророків розуміє, що він – не творець тексту, а "переказувач", який виконує функцію посередника між Богом та людиною. Однак, це не формальне "переповідання Божої волі", а пройняте співпереживанням, усвідомлення значної відповідальності за кожне слово. З такого погляду недоречно називати це творчістю, як і співтворчістю: "Хто говорить від себе самого, той власної слави шукає, а Хто слави шукає Того, Хто послав його, Той правдивий, – і в ньому неправди нема" (1, Ів., 7: 18).

Усвідомлюючи себе Божим наставником, пророк не міг повністю знівельовати власний погляд на ту чи іншу ситуацію: "О, коли б записати слова мої, о, коли б були в книжці вони позазначувані, коли б рильцем залізним та оливом в скелі навіки вони були витесані!" (1, Йов, 19: 23-24). Таке бажання може свідчити про те, що Йов був безперечно переконаним у правоті власних стверджень та необхідності в їх існуванні, усвідомлював власне призначення від Бога: "Він поставив мене за прислів'я в народів, і став я таким, на якого плюють" (1, Йов, 17: 6). Виникає думка, чи можливо розглядати творчість пророка Йова як засіб пошуку та усунення протиріччя між несправедливою до людини дійсністю, з одного боку, та потребою в Божій підтримці – з іншого: "Дійсно, насмішки зо мною, й моє око в розгірченні їхнім ночує... Поклади, дай заставу за мене Ти Сам" (1, Йов, 17: 2-3).

На схожості Книги Йова із "Вавилонською теодицеєю" та єгипетською поемою "Суперечка розчарованого зі своєю душею" наголосив Д. Щедровицький, вказавши на спільний для них образ страждальця [8: 21]. Якщо простежити за світовідчуттям Йова, то справді, у ньому переважає настрій вразливості: "Аж доки смутити ви будете душу мою, та душити словами мене?" (1, Йов, 19: 2). Йдеться про особливе ставлення праведника до слова, яке спричинює справжні душевні страждання. "Слово, що душить" – образ, який надає сказаному емоційності, викликає схвильованість у того, хто це читає. Це віддзеркалення того особливого, "обережного" ставлення до слова у Біблії та християнській релігії.

Праведник Йов також розмірковує про свідому прихованість Всевишнім знання, обмеженість людського мислення, без якого неможливою стає і творчість: "А мудрість ізвідки приходить, і де місце розуму? Бо вона від очей усього живого захована" (1, Йов, 28: 21). У книзі Йова наявне ствердження неможливості пізнання мудрості "на слух", а істинне розуміння – пріоритет Бога: "Вухами своїми ми чули про неї лиш чутку! Тільки Бог розуміє дорогу її, й тільки він знає місце її!" (1, Йов, 28: 22-23). Отже, будь-яке розуміння є настільки наблизеним до істинного, наскільки воно – богонатхненне.

Звертаючись до Йова, Еліфаз розмірковує над міцним внутрішнім потенціалом слова: "Коли спробувати слово до тебе, – чи мука не буде ще більша? Та хто стримати зможе слова?" (1, Йов, 4: 2) чи нагадує: "того, хто спотикався, підіймали слова твої, а коліна тремті ти зміцняв!" (1, Йов, 4: 4). Роздуми про своєрідну "нестримність" слова, його сугестивні можливості, переконання у доречності вимови на даний момент свідчать про особливе ставлення до нього людини того часу, яка не вважала багатослів'я за перевагу і вбачала сакральне у мовчанні (коли відбувалась розмова з Богом).

Творчість у Біблії, без сумніву, – прерогатива Всевишнього, волю якого передавав обранець Божий. Надсмысловий, аналогічний зміст слова у Біблії можна пояснити інспіраційним впливом на пророка, який передавав сприйняту істину письмово. Творче натхнення зреалізувало свій потенціал через форму видіння: І сказав Він: "Послухайте ж ви Моїх слів: Якщо буде між вами пророк, то Я, Господь, дамся пізнати в видінні йому, у сні говорити з ним буду" (1, Числа, 12: 6). Тому формою комунікації між Богом та пророком стає видіння. У пророчій літературі, на думку З. Лановик, найбільше виразились філософський метаісторизм, імагінативна сила юдейської культурно-історичної традиції, провіщення майбутнього під впливом Божественної девіації набувало в Біблії різних форм вираження – профетичної промови, видіння, сну, притчі, фігуративної дії [6: 558].

Біблія – передусім, книга, в якій передбачена можливість духовної комунікації людини та Бога. Пророк виступив як посередник у трансцендентному процесі, йому об'являється істина. Для такої комунікації віруюча людина повинна була сприйняти зміст Біблії як власний екзистенційний досвід, повірити у натхненність Писання. Тому біблійна істина спрямована на відповідне сприйняття її людиною. "Бо Боже Слово живе та діяльне, гостріше від усякого меча обосічного, – проходить воно аж до поділу душі й духа, суглобів та мозків, і спосібне судити думки та наміри серця. І немає створіння, щоб сховалось перед Ним, але все наге та відкрите перед очима Його, – Йому дамо звіт!" (1, Євр., 4: 12-13). Абсолютна вартість Божого об'явлення полягає у його позачасовій, вічній актуальності, оскільки містить в собі істинне знання. Літературна творчість Бога постає засобом увіковічення святого слова. Крім того, для обраного Богом пророка – "помічника" у передачі вищого смислу головним стає усвідомлення власної богообраності, оскільки без такого самоусвідомлення важко було б передавати отримане знання іншому. О. Мень стверджує, що пророки вкладали у передавання Одкровення свій розум, талант, досвід та знання, вони під впливом Духа Божого ніколи не входили у стан несвідомого трансу, подібно до язичеських прорицателів, а часом навіть страшились відведеної їм місії і навіть противились їй [9: 26]. У зверненні до ефесян апостол Павло просить їх помолитись: "Щоб дане було мені слово відкрити уста свої і зо сміливістю провіщати таємницю Євангелії, для якої посол я в кайданах, щоб сміливо про неї звіщати, як належить мені" (1, Еф., 6: 19-20).

Біблія зорієнтована на різного читача, є культурним кодом для кожної епохи, оскільки містить в собі всю символічну картину тогочасного світу від моменту його створення до моменту Страшного Суду. Це книга – орієнтир для людини мислячої, яка здатна робити відповідні висновки з приводу життя земного та вічного. На думку З. Лановик, основну ідею Книги Плачу Єремії можна зрозуміти лише в контексті інших книг Єремії та його біографії: це духовний стан людини, цілком зневаженої своїми співвітчизниками і ворогами, людини зі знівченою долею. Водночас Плач є виразом духовного стану Бога, розчарованого і покинутого Своїм народом [6: 405-406]. Як зауважує О. Мень, Варух, учень Єремії, зібрав написане пророком, але кінцеву форму збірник отримав у епоху Полону [9: 375]. Пошук власної духовної сутності – результат, на який спрямоване кожне слово в Біблії. Екзистенціальне осмислення історичного процесу та власної історії – мета Святого Письма. Ставлення до слова у Святому Письмі особливе: це слово натхненне Богом, істинне, дієве, цілюще ("Через слово, що Я вам говорив, ви вже чисті" (1, Ів., 15: 3), творче, а саме Святе Письмо сприймається як джерело мудрості та натхнення для релігійно свідомої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Біблія : Книги Святого Письма Старого і Нового Заповіту із мови давньоєврейської й грецької на українську наново перекладена. 988 – 1988. – Ювілейне видання : Видання Місійного Товариства "Нове життя Україна", "Кемпус Крусейд фор Крайст" – К., 1992. – 2535 с.
2. Білоус П. Світло зниклих світів (художність літератури Київської Русі) : [зб. статей] / П. Білоус. – Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2003. – 160 с.
3. Аверинцев С. Софія-Логос. Словник / С. Аверинцев / [упоряд. та авт. передмови К. Сігов ; наук. ред. М. Ткачук]. – [2-ге вид.]. – К. : Дух і літера, 2004. – 640 с.

4. Святий Августин. Сповідь / Святий Августин ; [пер. з лат. Ю. Мушака ; післям. С. Здіорука]. – К. : Основи, 1999. – 319 с.
5. Ісиченко Ігор. Архiepіскоп. Аскетична література Київської Русі / Архiepіскоп Ігор Ісиченко ; [за ред. Н. Бордукової]. – X : "Акта", 2005. – 383 с. – Серія "Харківська школа". бібліогр. на с. 361–380.
6. Лановик З. Hermeneutica Sacra : [монографія] / З. Лановик ; [науковий редактор Р. Г. Гром'як]. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2006. – 587 с.
7. Черноіваненко С. Літературний процес в історико-культурному контексті : Розвиток і зміна типів літератури і художньо-літературної свідомості в російській словесності XI–XX століть. / С. Черноіваненко. – Одеса : "Маяк", 1997. – 712 с.
8. Щедровицький Д. Беседи о Книге Иова. Почему страдает праведник? / Д. Щедровицький. – [2-е изд.]. – М. : "Оклик", 2009. – 235 с.
9. Мень Александр. Протоиерей. Исагогика. Курс по изучению Священного Писания. Ветхий Завет : Фонд имени Александра Меня. Общедоступный православный университет / Протоиерей Александр Мень. – Москва, 2000. – С. 559. библиогр. к I т. на с. 565–574, библиогр. к II т. на с. 574–582.
10. Аверинцев С. Поэтика ранневизантийской литературы / С. Аверинцев. – СПб. : Азбука-классика, 2004. – 480 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bibliya : Knygy Svyatogo Pys'ma Starogo i Novogo Zapovitu iz movy davn'oyevreys'koi i grets'koi na ukrayins'ku nanovo perekladene. 988 – 1988 [Bible : Books of the Sacred Writing of the Old and New Testaments from Old Hebrew and Greek into Ukrainian, Newly Translated. 988–1988]. – Yuvileine vydannia : Vydannia Misiinogo Tovarystva "Nove zhyttia Ukraina", "Campus Kruseid for Christ" – Kyiv, 1992. – 2535 s.
2. Bilous P. Svitlo znyklykh svitiv (khudozhnist' literatury Kyivs'koi Rusi) [The Light of the Vanished Worlds (Fiction Literature of Kyiv Rus)] : [zb. statei] / P. Bilous. – Zhytomyr : ZHDU imeni Ivana Franka, 2003. – 160 s.
3. Averintsev S. Sofiia-Logos [Sofia-Logos] : [slovyk] / S. Averintsev ; [uporiad. ta avt. peredmovy K. Sigov ; nauk. red. M. Tkachuk]. – [2-ge vyd.]. – K. : Dukh i litera, 2004. – 640 s.
4. Saint Augustin. Spovid' [Testimony] / Saint Augustin ; [per. z lat. Yu. Mushaka ; pisliam. S. Zdioruka]. – K. : Osnovy, 1999. – 319 s.
5. Isichenko Igor. Arkhyepyskop. Asketychna literatura Kyivs'koi Rusy [Archbishop. Ascetic Literature of Kyiv Rus] / Arkhyepyskop Igor Isichenko ; [za red. N. Bordukovoi]. – KH. : "Akta", 2005. – 383 s. – Seriiia "Kharkivs'ka shkola", bibliogr. na s. 361–380.
6. Lanovyk Z. Hermeneutica Sacra [Hermeneutica Sacra] : [monografiia] / Z. Lanovyk ; [naukovyi redaktor R. G. Grom'iak] / Z. Lanovyk. – Ternopil' : Redaktsiino-vydavnychiy viddil TNPu, 2006. – 587 s.
7. Chornoivanenko Ye. Literaturnyi protses v istoriko-kul'turnomu konteksti : Rozvytok i zmina typiv literatury i khudozhn'o-literaturnoi svidomosti v rosiiskii slovesnosti XI–XX stolit' [Literary Process in the Historical-Cultural Context : the Development and Change of Literature Types and Fiction Consciousness in the Russian Literature of the XI–XX Centuries] / Ye. Chornoivanenko. – Odesa, "Mayak", 1997. – 712 s.
8. Shchedrovitskii D. Besedy o Knyge Yova. Pochemu stradaet pravednik? [Conversations on the Book of Job. Why Does Holy Man Suffer] / D. Shchedrovitskii. – [2-e izd.]. – M. : "Oklik", 2009. – 235 s.
9. Men' Alexandr. Archpriest. Isagogika. Kurs po izucheniiu Svyashchennogo Pisania. Vekhii Zavet : Fond imeni Aleksandra Menia. Obshchedostupnyi pravoslavnyi universitet [Isagogics. The Course on Learning the Saint Writing. The Old Testament : the Fund Named after Alexander Men. Generally Available Orthodox University] / Archpriest Aleksandr Men'. – Moskva, 2000. – 559 s. bybliogr. k I t. na s. 565–574, bibliogr. k II t. na s. 574–582.
10. Averintsev S. Poetika rannevizantiiskoi literatury [Poetry of the Old Byzantine Literature] / S. Averintsev. – SPb. : Azbuka-klassika, 2004. – 480 s.

Матеріал надійшов до редакції 20.06. 2013 р.

Korzhovskaya O. V. Концепция творчества в Библии.

В статье проанализированы источники, посвященные концепции создания в Святом Письме. Обращено внимание на то, что средневековый текст – текст полифункциональный. Это касается и самой авторитетной книги Средневековья – Святого Письма. Актуальными доминантами концепции создания в нем являются сакральное происхождение творческого вдохновения и восприятие творческих способностей человека как Божьего дара. Исследована проблема признания самым главным для пророка не самопознания, а познания Бога через слово его, преисполненное благодати.

Korzhov'ska O. V. The Conception of Work in the Bible.

The sources devoted to the conception of the Saint Letter creation are analyzed in the article. The attention is paid to the perception of the medieval text. The article touches the most authoritative book of Middle Ages – Saint Letter. The actual dominants of the creation conception are the sacral origin of the creative inspiration and the perception of the man's creative capabilities such as charisma. The medieval work was intended for a reader – "interpreter" who was interested in revealing the hidden truth, already endowed with intertextual competence to understand the implication. Turning to the text-authority was dictated by the traditional character

of the medieval artistic method to attach the greater importance and trustworthiness to a literary monument and was not realized by a writer or a reader as a manifestation of the author's dependent thinking. At the same time when making out the content of a text there was achieved the effect of the reader's association with the secrecy of the author's sensation of the world. The views of the purpose of Kyiv Rus epoch literary works proved to be different in accordance with the author's conception of the world as well as the motives they followed when writing texts. The literary work could be regarded by a medieval author as a means of didactic instructions delivery as to initiation into Christianity, and also could serve a moral example for any situation of life. The literary hermeneutical, phenomenological and cultural-historical scientific methods have been used in order to research the conception of the creation of Saint Letter.